

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ

ਫਾਲਸ਼ੈ, ਜੇ. ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਤੇਜ ਰਾਮ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, -ਉੱਤਰਾਦਾਤਾ

1957 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 136-ਡੀ

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ-ਕੇ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ-ਅਜਿਹਾ ਐਕਵਾਇਰ, ਭਾਵੇਂ ਜਨਤਕ ਮਕਸਦ ਲਈ-ਜਨਤਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਹੈ, ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਐਕਵਾਇਰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਖੁਦ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਈਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰੀਜ਼ (ejusdem generis) ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਉਹ ਸਨ, ਜੋ ਅਸਲ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਵਰਤੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ, (a) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 26 ਫਰਵਰੀ, 1957 ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ; (ii) ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅਸਰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; (iii) ਕਿ ਯਥਾ-ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ; (iv) ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਰਿੱਟਾਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਜਾਣ; ਅਤੇ (v) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਆਈ.ਡੀ.ਦੁਆ , ਬਿਸ਼ੰਬਰ ਦਿਆਲ ਅਤੇ ਕੇਸ਼ਵ ਦਿਆਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਹੁਕਮ

ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ.- ਇਹ 13 ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਿਰਾਘ ਦਿੱਲੀ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। 26 ਫਰਵਰੀ, 1957 ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 141 ਵਿੱਖੇ 16 ਬਿਸਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਕਬਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਲਡਿੰਗਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1954 ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਿਆਲਬਾਗ ਕੇ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਦਿੱਲੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ, ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਚਿਰਾਗ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਮਲੀਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ, ਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚੀਫ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 19 ਮਾਰਚ, 1955 ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚਿਰਾਘ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੇਤਰ ਇਸ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਦਿਆਲਬਾਗ ਕੇ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਈ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ 33 ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 13 ਹੀ ਹੁਣ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 30 ਜੂਨ, 1956 ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਭਾਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 26 ਫਰਵਰੀ, 1957 ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਬਾਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਕੀਮ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਭਾਰੀ ਘਾਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ,

ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਘਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ 18 ਨਵੰਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਘਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਕੀਮ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਹਨ ਕਿ ਮਈ, 1956 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਗਭਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀਪ ਚੰਦ ਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਚਿਰਾਘ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੁਣ ਲਏ ਗਏ ਸਮਾਨ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 11 ਮਈ, 1956 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਟੇਅ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 19 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਫਿਰ ਦਸੰਬਰ, 1956 ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 26 ਫਰਵਰੀ, 1957 ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਹਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਰਗਰਮ ਧਿਰ ਹਨ, ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

ਸਮੁੱਚੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1955 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਐਕਵਾਇਰ ਸਕੀਮ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਸਲ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਕੇ-ਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਹਾਊਸ-ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਖੁਦ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ *ਈਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰੀਜ਼* (ejusdem generis) ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 1894 ਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਕਾਸ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੌਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਆਮਦ ਨੇ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

"ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਵਰਤੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਊਂਸਿਲ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ *ਹਮਾਬਾਈ ਫਰੇਮਜੀ ਪੇਟਿਟ ਬਨਾਮ ਦ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ ਇਨ ਕੌਂਸਲ* (42 I-A. 44) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਕੀਮ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਵੇਚੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਘਾਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਿੱਜੀ ਉੱਦਮ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਦਿੱਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਘਾਟ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕੇ-ਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਹਾਊਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਅਧਾਰ, ਅਤੇ, ਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲਗਭਗ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੇ ਉਚਿਤ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇ, ਜੇ ਕਿ ਸਿਰਫ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਵਿਚਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ

ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਹਰ ਇੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ 100 ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਟੇਅ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡੀ.ਕੇ. ਐਮ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੁੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੀਨੂੰ ਬਾਲਾ